

วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่พ้นจากราชการ)

---

๑. สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่พ้นจากราชการในฝ่ายพลเรือนมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ขององค์กรตรวจสอบการทุจริต และไม่มี ความลักลั่นระหว่างกฎหมายขององค์กรกลางบริหารงานบุคคลด้วยกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผลสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบในหลักการให้มีการมาตรฐานการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่พ้นจากราชการ ดังนี้

๑) กรณีการดำเนินการทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิด

ให้ดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิด แม้ผู้นั้นจะพ้นจากราชการไปแล้ว โดยไม่นำเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหามาใช้บังคับ

๒) กรณีที่หน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่พ้นจากราชการเอง

๒.๑) ความผิดอันเป็นมูลเหตุแห่งการกล่าวหาผู้ที่พ้นจากราชการว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องเกิดขึ้นระหว่างที่ผู้นั้นมีสภาพข้าราชการ

๒.๒) การกล่าวหาผู้ที่พ้นจากราชการว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะกระทำก่อนหรือหลังจากที่ผู้นั้นพ้นจากราชการก็ได้

๒.๓) การสอบสวนทางวินัยจะต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากราชการ

๒.๔) หากดำเนินการทางวินัยแล้วผลปรากฏว่า ผู้ที่พ้นจากราชการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้สั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ

๒.๕) กำหนดข้อยกเว้นว่า หากมีกรณีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลปกครอง องค์กรพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย หรือองค์กรตรวจสอบรายงานการดำเนินการทางวินัย ให้ดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษใหม่ภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือคำวินิจฉัยถึงที่สุด หรือมีมติ แล้วแต่กรณี

โดยความไม่สอดคล้องกันระหว่างบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการฝ่ายพลเรือนประเภทต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่เสมอภาคในการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการซึ่งพ้นจากราชการไปแล้ว และยังมีปัญหาความแตกต่างระหว่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการฝ่ายพลเรือนกับกฎหมายขององค์กรตรวจสอบการทุจริต ซึ่งทำให้การดำเนินการทางวินัยเพื่อพิจารณาลงโทษแก่ข้าราชการที่ถูกองค์กรตรวจสอบการทุจริตชี้มูลความผิดหลังพ้น

จากราชการไปแล้วในบางกรณีไม่อาจดำเนินการตามฐานความผิดที่ชี้มูลได้ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายขึ้น เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกันและทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น

นอกจากความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายแล้ว การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่กระทำผิดวินัยในขณะที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการอยู่และหลบเลี่ยงไม่ต้องรับโทษทางวินัยในผลของการกระทำของตน โดยการลาออกหรือเกษียณอายุราชการ เป็นเหตุให้ไม่อาจดำเนินการทางวินัยย้อนหลังแก่ข้าราชการที่มีการกล่าวหาภายหลังจากพ้นจากราชการไปแล้วได้ ทำให้ส่วนราชการไม่อาจดำเนินการทางวินัยในกรณีดังกล่าวได้

๒. ความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายเพื่อแก้ปัญหา

จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องกันระหว่างบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่พ้นจากราชการของข้าราชการฝ่ายพลเรือนประเภทต่าง ๆ รวมถึงข้าราชการรัฐสภาสามัญด้วย

กำหนดให้แยกหลักเกณฑ์การดำเนินการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ออกจากกรณีการดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามกฎหมายขององค์กรตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการป้องกันการตีความกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกัน และเป็นการกำหนดให้องค์กรตรวจสอบดำเนินการทางวินัยได้โดยไม่ขัดแย้งกับกฎหมายระเบียบข้าราชการ และทำให้การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการประเภทต่าง ๆ ในกรณีดังกล่าวเป็นไปในมาตรฐานการดำเนินการอย่างเดียวกันด้วย

นอกจากนั้น ยังจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ให้สามารถดำเนินการแก่ข้าราชการที่กระทำผิดวินัยแล้วอาศัยช่องว่างทางกฎหมายหลบเลี่ยงไม่ต้องรับโทษทางวินัยโดยลาออกจากราชการหรือเกษียณอายุราชการ

๓. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๓.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

๑) ผู้มีหน้าที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจดำเนินการทางวินัย ได้แก่ ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการวุฒิสภา

๒) ผู้ได้รับผลของการดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการรัฐสภาสามัญ และอดีตข้าราชการรัฐสภาสามัญ

๓.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑) ผู้มีหน้าที่ต้องดำเนินการมีภาระหน้าที่ที่ต้องดำเนินการเพิ่มขึ้นจากเดิม โดยก้าวเข้าไปดำเนินการกับเรื่องที่มีการกล่าวหาขึ้นภายหลังจากข้าราชการพ้นจากราชการไปแล้ว

๒) ข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว อาจมีกรณีถูกกล่าวหาภายหลังจากนั้นและต้องเข้าสู่กระบวนการทางวินัย อันเป็นการเพิ่มภาระในการดำรงชีวิตโดยปกติสุขหลังพ้นจากราชการไปแล้ว

๓.๓ ความคุ้มค่าของการจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การกำหนดวิธีการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้วถือเป็นการดำเนินการทางวินัยที่เป็นกรณียกเว้นสำหรับผู้พ้นจากความเป็นข้าราชการแล้ว แต่การกระทำที่เป็นความผิด

วินัยนั้น ยังต้องอยู่บนหลักการที่ว่า ผู้กระทำต้องมีสถานะเป็นข้าราชการ การพบความผิดทางวินัยของข้าราชการในบางกรณีไม่อาจพบได้ในขณะที่ผู้นั้นดำรงสถานะความเป็นข้าราชการ อาจจะเนื่องด้วยมีการปกปิดความผิดไว้ หรือผลของการกระทำยังไม่ส่งผลกระทบจนเป็นความเสียหายต่อทางราชการ และอาจเป็นช่องว่างให้มีการกระทำความผิดไว้ก่อนที่จะพ้นจากราชการโดยไม่ต้องถูกดำเนินการทางวินัยได้ จึงได้มีการกำหนดเป็นกรณีกเว้นไว้เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างครอบคลุมการกระทำอันเป็นความผิดวินัยของข้าราชการผู้นั้น ทั้งในกรณีที่มีการกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาก่อนพ้นจากราชการและภายหลังพ้นจากราชการไปแล้วด้วย และยังสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ขององค์กรตรวจสอบการทุจริต (คณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท.) และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความมั่นคงแน่นอนในการใช้ชีวิตหลังจากพ้นจากราชการของข้าราชการ จึงได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ ซึ่งเป็นไปตามรอบระยะเวลา ๑ ปีงบประมาณ และกำหนดให้ต้องสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ เพื่อให้มีระยะเวลาเร่งรัดที่ชัดเจนในการดำเนินการสอบสวนพิจารณาและสั่งลงโทษพอสมควร และสำหรับการดำเนินการทางวินัยใหม่ เนื่องจากคำสั่งลงโทษไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น ได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ ซึ่งการกำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน ๒ ปี ก็เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมแล้ว
